

**Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5–6 Yaş
Çocuklarında Akademik Benlik Saygısı
(Muğla İli Örneği)**

Doç. Dr. Süleyman CAN
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü
E-posta: scan@mu.edu.tr

Öz

Bu araştırmanın amacı, Muğla il merkezinde okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5–6 yaş çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyi ve bunun çeşitli değişkenler ile ilişkisini saptamaktır. Betimsel nitelikteki bu çalışmada bağımsız anaokuluna devam eden toplam 400 çocuğa ait veriler öğretmen algılarına dayalı olarak “Akademik Benlik Saygısı Ölçeği” ve araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu aracılığıyla elde edilmiştir. Çocukların yaşı ve ailedeki çocuk sayısı ile ilişkisi anlamsız bulunmuştur. Ayrıca kız çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyinin erkek çocuklarına göre daha yüksek olduğu, anne-babanın eğitim durumları ile akademik benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Benlik, Akademik Benlik Saygısı

**Academic Self-Esteem In Children Proceeding Early Childhood
Education Who Are 5-6 Years Old
(Mugla Sample)**

Abstract

This research's aim is to determine academic self-esteem level of children who are 5-6 years old proceeding early childhood education establishments in Mugla also the relation between various changeables and academic self-esteem level of children. This descriptive study, data from 400 children who attend kindergarten teacher independently based on the perception of "Academic Self-Esteem Scale" and was obtained through a personal information form prepared by the researchers. Its relation between childrens own ages and child numbers was found meaningless. Furthermore, it has been determined that girls' academic self-esteem. levels are higher than boys and there is a meaningful relation between parents' education level.

Key Words : Early childhood education, personality, academic self-esteem.

1. Giriş

Okul öncesi eğitim çocuğun doğumundan ilkokula başladığı güne kadar geçen yılları içine alan gün geçtikçe önemi daha da artan, araştırmacılarca da önemi sürekli vurgulanan bir eğitim dönemidir. Çocuğa bu dönemde verilecek nitelikli bir eğitimin, onun ileriki yaşantısında ulaşacağı başarılarla bir zemin hazırlayacağı gerçeği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Yapılan pek çok araştırmada, okul öncesi eğitimde başarı sağlanmasının ve bu başarının sürdürülmesinin ancak aile ve okulun işbirliği ile mümkün olabileceği görüşü desteklenmektedir. Çocuklarını herkesten iyi tanıyan ebeveynler ve çocuklarla deneyim sahibi olan öğretmenler, çocuğa uygun programların hazırlanmasında birlikte çalıştıklarında nitelikli bir eğitim ortamı yaratılmış olacaktır (Arabacı ve Aksoy, 2005:25). Böylece çocuğun olumlu bir kişilik oluşturmaya önemli bir katkı sağlanacaktır.

Kişiliğin temel özelliklerini veren “Ben” ya da “Benlik” (the Ego, le Moi, Das Ich) denilen katman son yıllarda ruh bilimcilerin en çok çalıştıkları alanlarda biri durumuna gelmiştir. Benlik ve kişilik arasında gelişme ve yapı bakımından kesin sınır çizmek çok zordur. Benlik ve kişilik iç içe olmakla birlikte, benlik kişilikten farklı özellikler taşır. İnsan, kişiliğinin karakter ve mizaç gibi kimi özelliklerinin bir bölümünden ya da bütününden haberdar olmayabilir. Benlik ise insanın kendi kişiliğine ilişkin kanılarının toplamı, insanı kendisini tanıma ve değerlendirme biçimidir. Özetle benlik kişiliğin öznel yanındır. Bu kavramın anlaşılması ve yapısını oluşturan öğelerin çözümlenmesi için, insanın kendi kendine sorduğu sorulara içtenlikle cevap araması gerektir. İnsanın kendi benliğini tanıyıp bilmesi için tek çıkar yol budur (Köknel, 1999:64).

Benlik kavramı zekâ, başarı, insan ilişkileri, sosyal beceriler vb. diğer yapılarla da ilişki içinde olmasına rağmen bu yapılardan farklılıklar göstermektedir (Michelle ve Bracken, 1994; Akt.: Doğan Başokçu ve Doğan, 2005:53). Benlik, sosyalleşme ve olgunlaşma yoluyla edinilen, sembolik iletişim kurma ve benlik farkındalığında bulunma gibi nitelikleri olan sosyal bir varlık olarak tanımlanabilir (Franzoi, 1993:151). Benlik kavramının yapısal olarak kendine özgü boyutları bulunmaktadır. Bunlar, sosyal benlik, maddi benlik, manevi benlik, mesleki benlik, gerçek benlik, ideal benlik ve akademik benlik gibi çeşitli başlıklar altında incelenmektedir (Bacanlı, 1997; Akt.: Doğan Başokçu ve Doğan, 2005:53). Eğitimsel yönlendirme sürecinde en fazla akademik benlik kavramı üzerinde durulmaktadır (Doğan Başokçu ve Doğan, 2005:53).

Akademik benlik kavramı ise bireyin kendi öğrenme özgeçmişine dayanarak bir öğrenme birimini öğrenip öğrenemeyeceğine ilişkin kendini algılayış tarzı olarak tanımlanmakta ve Bloom’un Tam Öğrenme Modeli’nde de duyuşsal giriş özellikleri içinde başarıyı belirlemede en güçlü etkiye sahip

özelliik olarak belirtilmektedir. Bloom (1995) başarılı yaşantıların yüksek tutulduğu ve öğrencilerin kendilerini başarılı hissetmelerinin sağlandığı öğretim durumlarının olumlu duyuşsal ürünleri beraberinde getirebileceğini belirtmektedir (Başbay ve Senemoğlu, 2009:57).

Öğrencinin akademik benlik tasarımı, bir öğrencinin belli bir akademik uğraşı karşısında, diğer öğrencilere göre kendisinin ne kadar yetenekli olduğu hakkında geliştirdiği kanısı (Arseven, 1986; Akt.: Saracaloğlu ve Varol, 2007:41) biçiminde tanımlanmaktadır. Araştırmalar; benzer giriş davranışlarıyla öğrenme-öğretme sürecine giren öğrencilerden başarısızlığa uğrayanların, akademik benlik tasarımlarının olumsuzlaştığını ve bireysel öğrenme düzeylerinin düştüğünü, başarı ile karşılaşan öğrencilerin ise akademik benlik tasarımlarının ve öğrenme düzeylerinin yükseldiğini ortaya koymaktadır (Bloom, 1979; Lau ve Chan, 2001; Marsh ve ark, 2005 Akt.: Saracaloğlu ve Varol, 2007:41). Ayrıca yapılan araştırmalarda öğrencinin duyuşsal giriş özelliklerinden akademik benlik kavramı, başarıdaki değişkenliğin % 25'ini açıklamaktadır (Bloom, 1979; Akt.: Şahin Yanpar, 1994:44).

Nitekim başarı düzeyi yüksek öğrencilerin Akademik benlik tasarımlarının da yüksek (Lau ve Chan, 2001; Newfield ve McElyae, 1983; Akt.: Saracaloğlu ve Varol,2007:41) akademik benlik tasarımları yüksek olan öğrencilerin öğrenme düzeylerinin yüksek olduğu (Dean, 1977) Akademik benlik tasarımının başarı üzerindeki etkisinin, başarının Akademik benlik tasarımı üzerindeki etkisinden daha güçlü bulunduğu (Marsh ve ark., 2005) vurgulanmaktadır (Saracaloğlu ve Varol, 2007:41). Bunun yanı sıra, başarı düzeyi farklı olan öğrencilerin, akademik benlik tasarımları arasında farklılıklar bulunduğu, başarıları orta düzeyde olanların yüksek başarı düzeyine sahip öğrencilerden daha düşük Akademik benlik tasarımına sahip oldukları ve orta ve düşük başarılı öğrencilerin ABT arasında anlamlı fark bulunmadığı saptanmıştır. Her iki grubun başarı ve akademik benlik tasarım düzeyleri düşük bulunmuştur (Lau ve Chan, 2001; Zeleke, 2004; Akt.: Saracaloğlu ve Varol, 2007:346).

Buradan hareketle araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş çocuklarının öğretmen algısına göre akademik benlik saygısı düzeylerini ve bunun çeşitli değişkenlerle ilişkisini tespit etmektir. Bu doğrultuda problem cümlesi "Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyi ve bunun çeşitli değişkenler ile ilişkisi nedir?" olarak belirlenmiştir. Araştırmanın alt problemleri ise şu şekilde sıralanabilir:

1. Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş çocuklarının öğretmen algısına göre akademik benlik saygısı hangi düzeydedir?
2. Çocukların akademik benlik saygısı düzeyleri yaş açısından farklılaşmakta mıdır?

3. Çocukların akademik benlik saygısı düzeyleri cinsiyet açısından farklılaşmakta mıdır?
4. Çocukların akademik benlik saygısı düzeyleri ailedeki çocuk sayısı açısından farklılaşmakta mıdır?
5. Çocukların akademik benlik saygısı düzeyleri annenin eğitim düzeyi açısından farklılaşmakta mıdır?
6. Çocukların akademik benlik saygısı düzeyleri babanın eğitim düzeyi açısından farklılaşmakta mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma betimsel bir çalışmadır. Betimsel yöntemler, geçmişte veya şu anda var olan durumu niteliksel veya niceliksel olarak tanımlamaya çalışır. Örneğin bir sınıftaki öğrencilerin ailelerin sosyo-ekonomik özellikleri belli kriterlere göre gruplandırıldığında o sınıfın sosyo-ekonomik durumu betimlenmiş olur (Simon ve Burstein, 1985; Akt.: Erözkan, 2007:22).

2.2. Evren- Örneklem

Araştırmanın evrenini 2009-2010 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde Muğla il merkezinde okul öncesi kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklar, örnekleme ise 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Muğla il merkezinde Akçaova İlköğretim Okulu, Atatürk İlköğretim Okulu, Bayır İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Denizova İlköğretim Okulu, Dumlupınar İlköğretim Okulu, Emirbeyazıt İlköğretim Okulu, Kız Teknik Ve Meslek Lisesi Uygulama Sınıfları, Muğla Üniversitesi Kreş ve Gündüz Bakımevi, Nazmi Zehra İyibilir İlköğretim Okulu, Salihpaşalar İlköğretim Okulu, Toki Şehit Jandarma Yarbay Alim Yılmaz İlköğretim Okulu, 75.yıl İlköğretim Okulu, 75.yıl Anaokulu, Kötekli İlköğretim Okulu, „Sabri Acarsoy İlköğretim Okulu, Şehbal Baydur İlköğretim Okulu, Vali Recai Güreli İlköğretim Okulu, Yerkesik İlköğretim Okulu gibi okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklardan toplam 400 kişilik bir öğrenci grubu oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Çözümlemesi

Veri toplama aracı olarak “Akademik Benlik Saygısı Ölçeği” ve ayrıca araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Akademik Benlik Saygısı Ölçeği, okul öncesinden 8. sınıfa kadar olan çocukların akademik benlik saygısını ölçmek için geliştirilmiştir (Chiu, 1988:300; Akt.: Buluş ve Cevher, 2006:20). Araştırmada daha önce Buluş ve Cevher’in (2006) Denizli il merkezinde 2003-2004 eğitim-öğretim yılı güz döneminde okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyini saptamak amacıyla hazırlayıp kullandıkları “Akademik Benlik Saygısı Ölçeği” kullanılmıştır.

Verilerin analizinde “SPSS 14.0 for Windows” paket programından yararlanılmıştır. Araştırmada ihtiyaç duyulan “frekans”, “yüzde”, “t testi”, “tek yönlü varyans analizi” kullanılmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

3.1. Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Tanımlayıcı İstatistik Değerleri

Tablo 3.1.A. Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 5–6 Yaş Çocuklarının Akademik Benlik Saygısı Düzeylerinin Tanımlayıcı İstatistik Değerleri.

Ortalama	89.80
Medyan	94.00
Mod	110
Standart S.	18.201
Varyans	331.278
Ranj	88
Minimum	22
Maximum	110

Literatürde okul öncesi gelişim dönemi çocuğunun akademik benlik saygısı düzeyine ilişkin herhangi bir bulguya ulaşılamamıştır. Bu nedenle araştırmada akademik benlik saygısı düzeyi kriteri için ortalama ($\bar{x} = 89.80$) alınmıştır.

Tablo 3.1.B. Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 5–6 Yaş Çocuklarının Akademik Benlik Saygısı Düzeylerinin Frekans Ve Yüzde Değerleri

Akademik Benlik Saygısı Puanı	N	%	Toplam %
22	1	.3	3
24	1	.3	5
26	1	.3	8
27	1	.3	1.0
28	1	.3	1.3
29	1	.3	1.5
30	1	.3	1.8
33	1	.3	2.0
36	1	.3	2.3
39	1	.3	2.5
42	2	.5	3.0
47	1	.3	3.3
48	1	.3	3.5
50	2	.5	4.0
52	1	.3	4.3
53	2	.5	4.8
54	1	.3	5.0

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES RESEARCHES
Bahar/Spring 2015-Say/Issue 34

56	1	.3	5.3
57	2	.5	5.8
58	1	.3	6.0
60	2	.5	6.5
61	3	.8	7.3
62	3	.8	8.0
63	1	.3	8.3
64	2	.5	8.8
65	4	1.0	9.8
66	1	.3	10.0
67	4	1.0	11.0
68	4	1.0	12.0
69	6	1.5	13.5
70	3	.8	14.3
71	5	1.3	15.5
72	7	1.8	17.3
73	5	1.3	18.5
74	5	1.3	19.8
75	4	1.0	20.8
76	5	1.3	22.0
77	2	.5	22.5
78	4	1.0	23.5
79	2	.5	24.0
80	2	.5	24.5
81	5	1.3	25.8
83	1	.3	28.0
84	13	3.3	31.3
85	11	2.8	34.0
86	4	1.0	35.0
87	3	.8	35.8
88	7	1.8	37.5
89	6	1.5	39.0
90	8	2.0	41.0
91	9	2.3	43.3
92	7	1.8	45.0
93	14	3.5	48.5
94	10	2.5	51.0
95	8	2.0	53.0
96	15	3.8	56.8
97	10	2.5	59.3
98	11	2.8	62.0
99	7	1.8	63.8

100	9	2.3	66.0
101	15	3.8	69.8
102	8	2.0	71.8
103	9	2.3	74.0
104	13	3.3	77.3
105	11	2.8	80.0
106	10	2.5	82.5
107	7	1.8	84.3
108	5	1.3	85.5
109	7	1.8	87.3
110	51	12.8	100.0
Toplam	400	100.0	

Ortalama puan beklenildiği üzere yüksek çıkmıştır. Ortalamanın altında kalan öğrenci sayısı 142'dir ve öğrencilerin sadece %37,5 'u 88 ve altı puan almıştır. Görüldüğü üzere, akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının altında kalanların sayısı diğerlerine göre daha azdır.

3.2. Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Yaş İle İlişkisi

Tablo 3.2.A. Çocukların Yaşlarının Frekans Ve Yüzde Değerleri

Çocuk Yaş	N	%
5	142	35.5
6	258	64.5
Toplam	400	100.0

Örnekleme dahil olan çocukların %35.5'i 5 yaş grubu ve %64.5'i de 6 yaş grubudur.

Tablo 3.2.B. Çocukların Yaşları İle Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin İlişkisine Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

Çocuk Yaş	N	\bar{X}	Ss.	T	P
5	142	87.46	22.528	-1.910	.057
6	258	91.09	15.206		

$p > 0.05$

Tablo 4.2.B incelendiğinde, 5 yaş grubu olan çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının ($\bar{x} = 87.46$) 6 yaş grubu olan çocuklara ($\bar{x} = 91.09$) göre daha düşük olduğu görülmektedir. Ortalamalar arasındaki bu farkların önemli olup olmadığı t testi ile test edilmiştir. 5 ve 6 yaşlarda anlamlı bir farklılık yoktur.

3.3. Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Cinsiyet İle İlişkisi

Tablo 3.3.A. Çocukların Cinsiyetlerinin Frekans Ve Yüzde Değerleri

Cinsiyet	N	%
----------	---	---

Kız	184	46.0
Erkek	216	54.0
Toplam	400	100.0

Örneklemin % 46'sını kız öğrenciler ve 54' ünü ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 3.3.B. Çocukların Cinsiyetleri İle Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin İlişisine Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss.	T	P
Kız	184	94.49	14.814	4.890	.000
Erkek	216	85.81	19.828		

$p < 0.05$

Kız çocuklarının akademik benlik saygısı düzeylerinin ($\bar{x}=94.49$) erkek çocuklarına göre ($\bar{x}=85.81$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Sonuç olarak kızlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık vardır.

3.4. Ailedeki Çocuk Sayısı İle Akademik Benlik Saygısı Düzeyi Arasındaki İlişki

Tablo 3.4.A. Ailedeki Çocuk Sayısının Frekans Ve Yüzde Değerleri

Ailedeki Çocuk Sayısı	N	%
1	123	30.8
2	226	56.5
3	45	11.3
4	6	1.5
Toplam	400	100.0

Örnekleme dahil olan 5-6 yaş grubu çocukların ailelerindeki çocuk sayısı 1 olanlar örneklemin %30.8'ini, ailedeki çocuk sayısı 2 olanlar örneklemin %56.5'ini, ailedeki çocuk sayısı 3 olanlar örneklemin %11.3'ünü, ailedeki çocuk sayısı 4 olanlar örneklemin %1.5'ini oluşturmaktadır.

Tablo 3.4.B. Çocukların Akademik Benlik Saygısı Ortalaması İle Ailedeki Çocuk Sayısı Arasındaki İlişkinin Dağılımı

Ailedeki Çocuk Sayısı	N	<u>Subset for alpha = .05</u> 1
1	123	89.02
3	45	89.78
2	226	90.00
4	6	98.33
P		.460

Tablo 3.4.B. incelendiğinde ise, ailelerindeki çocuk sayısı 2 olan çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının ($\bar{x}=90.00$) ailelerindeki çocuk sayısı 4 olan çocuklara ($\bar{x}=98.33$) göre daha düşük olduğu görülmektedir. Ortalamalar arasındaki bu farkların önemli olup olmadığı varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 3.4.C. 'de sunulmuştur.

Tablo 3.4.C. Ailedeki Çocuk Sayısı İle Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin İlişkisine Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

	KT	Sd	KO	F	P
Gruplar Arası	521.926	3	173.975	.523	.667
Gruplar İçi	131658.074	396	332.470		
Toplam	132180.000	399			

$p > 0.05$

Sonuçlara göre ailedeki çocuk sayısı ile akademik benlik saygısı düzeyi arasında anlamlı bir farklılık çıkmamıştır.

3.5. Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Annenin Eğitim Düzeyi İle İlişkisi

Tablo 3.5.A. Annelerin Eğitim Düzeylerinin Frekans Ve Yüzde Değerleri

Annenin Eğitim Düzeyi	N	%	Toplam %
Okur-yazar değil	6	1.5	1.5
İlkokul	108	27.0	28.5
Ortaokul	18	4.5	33.0
Lise	142	35.5	68.5
Üniversite	114	28.5	97.0
Yüksek lisans/Doktora	12	3.0	100.0
Toplam	400	100.0	

Örnekleme dahil olan 5-6 yaş grubu çocukların annelerinin %1.5'i okur-yazar değildir. Annelerin %27'si ilkökul mezunu iken %4.5'i ortaokul mezunudur. Annelerin %35.5'i lise mezunudur. Üniversite mezunu annelerin oranı %28.5 iken öğrenim düzeyi yüksek lisans/doktora olan annelerin oranı %3'tür.

Tablo 3.5.B. Çocukların Akademik Benlik Saygısı Ortalaması İle Annelerin Eğitim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Dağılımı

Annenin Eğitim Düzeyi	N	Subset for alpha = .05
		1
Okur-yazar değil	6	75.33
İlkokul	108	85.20
Ortaokul	18	84.94
Lise	142	91.23
Üniversite	114	93.62

Yüksek lisans/Doktora	12	92.42
P		.094

Tablo 3.5.B incelendiğinde, anneleri ilköğretim mezunu olan çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının ($\bar{x}=75.33$) anneleri üniversite mezunu olan çocuklara ($\bar{x}=93.62$) göre daha düşük olduğu görülmektedir. Ortalamalar arasındaki bu farkların önemli olup olmadığı varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 3.5.C.'de sunulmuştur.

Tablo 3.5.C. Annelerin Eğitim Düzeyi İle Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyi İlişkisine Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

	KT	Sd	KO	F	P
Gruplar Arası	6001.175	5	1200.235	3.748	.003
Gruplar İçi	126178.825	394	320.251		
Toplam	132180.000	399			

$p < 0.05$

Tablo 3.5.C.'deki sonuç, ortalamalar arasındaki farkların 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Bu nedenle annelerin eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarına karşı daha bilinçli yaklaştıkları onların gelişimlerini destekleyici yaşantılar sağladıkları ve çocuklarının akademik benliklerine zarar verecek her türlü etmenlerden çocuklarını uzak tuttukları düşünülebilir.

3.6. Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Babanın Eğitim Düzeyi İle İlişkisi

Tablo 3.6.A. Babaların Eğitim Düzeylerinin Frekans Ve Yüzde Değerleri

Babaların Eğitim Düzeyi	N	%
İlkokul	79	19.8
Ortaokul	36	9.0
Lise	133	33.3
Üniversite	132	33.0
Yüksek lisans/Doktora	20	5.0
Toplam	400	100.0

Örnekleme dâhil olan 5-6 yaş grubu çocukların babalarının %19,8'i ilköğretim mezunu iken %9'u ortaokul mezunudur. Babaların %33,3'ü lise mezunudur. Üniversite mezunu babaların oranı %33'tür. Öğrenim düzeyi yüksek lisans/doktora olan babaların oranı %5'dir.

Tablo 3.6.B. Çocukların Akademik Benlik Saygısı Ortalaması İle Babaların Eğitim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Dağılımı

Babanın Eğitim Düzeyi	N	Subset for alpha = .05
		1

İlkokul	79	82.41
Ortaokul	36	86.58
Lise	133	90.56
Üniversite	20	92.80
Yüksek lisans/Doktora	132	
P		.091

Tablo 3.6.B. incelendiğinde, babaları ilköğretim mezunu olan çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının (\bar{x} =82.41) babaları yüksek lisans-doktora mezunu olan çocuklara (\bar{x} =92.80) göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 3.6.C. Babaların Eğitim Düzeyleri İle Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyi İlişkisine Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

	KT	Sd	KO	F	P
Gruplar Arası	7146.245	4	1786.561	5.644	.000
Gruplar İçi	125033.755	395	316.541		
Toplam	132180.000	399			

$p < 0.05$

Tablo 3.6.C.'de anlamlılık sütunundaki değerin 0,00 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05'den küçük olduğu için, babanın eğitim düzeyi ile akademik benlik saygısı arasındaki ilişkinin $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu söyleyebiliriz.

4. Tartışma ve Sonuç

Çocukların akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının \bar{x} : 89.80 olduğu ve ortalama puanın beklenildiği üzere yüksek çıktığı görülmektedir. (Tablo 3.1.A.) Ortalamanın altında kalan öğrenci sayısı 142 olmakla beraber öğrencilerin sadece %37.5'u 88 ve altında puan almıştır. (Tablo 3.1.B.)

Çalışmamızda kız çocuklarının akademik benlik saygısı puanları erkek çocuklara göre daha yüksek çıkmıştır. Çocukların cinsiyetleri ile akademik benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur (Tablo 3.3.B.).

Erol (2000), Odacı (1994) ve Özgan (1999) tarafından yapılan araştırma bulguları, kız öğrencilerinin erkek öğrencilere oranla daha düşük benlik saygısına sahip olduğunu ortaya çıkarırken; Durmuş ve ark. (2001)'nin yaptığı çalışmada ise ortaya çıkan sonuç kızların erkeklere oranla daha yüksek benlik saygısına sahip olduklarıdır. Güven (1994) tarafından yapılan çalışmada, kız ve erkeklerin benlik kavramı örüntüleri incelendiğinde, kızların pek çok duyguları başarılı biçimde yaşama yeteneğine sahip savunma mekanizmalarını daha iyi organize ve engellere toleranslarını daha yüksek düzeyde algıladıkları görülmektedir. Erkek öğrencilerin ise kendilerini depresif ve psikolojik sorunlu algılamaları diğer çalışma bulgularından farklılaşan ilginç bir sonuçtur. Dinç

(1992) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre, genel, psikolojik, sosyal, ailesel ve uyumsal benlik algı düzeyleri düşük olan kız ve erkek gruplarında benlik saygısının erkeklerin lehine yüksek çıktığı saptanmıştır. Bunun yanı sıra, benlik düzeyleri farklı olan kız ve erkeklerin benlik saygısı puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır (Çankaya, 2007:22).

Akboy (1998), benlik kavramının dürtü kontrol ve duygusal durum alt boyutlarında kızların erkeklere göre daha olumlu benlik kavramına sahipken sosyal ilişkiler, eğitsel ve mesleki amaçlar, dış dünyaya hâkimiyet ve üstün uyum alt boyutlarında erkeklerin kızlardan daha olumlu benlik kavramlarına sahip olduklarını belirtmektedir (Çankaya, 2007:22).

Çalışmamızın sonuçlarına göre 5-6 yaş çocuklarının akademik benlik saygılarında yaş bir etken değildir. Çocukların yaşları ile akademik benlik saygısı puanları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. (Tablo 3.2.B.)

Benlik saygısının yaşla birlikte arttığını, fakat farklı olarak cinsiyete göre benlik saygısı düzeyinin değişmediğini bulan Mullis, Mullis ve Normandin (1992), ergenlerin lise dönemi boyunca benlik saygısı düzeyini incelemişlerdir. Araştırma 14-19 yaşları arasında yer alan 270 kişilik bir örneklem grubu ile yürütülmüş. Benlik saygısını ölçmek için Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda benlik saygısının yaşla birlikte arttığı gözlenmiş, ortaokuldan liseye geçiş döneminin benlik saygısının gelişimi açısından en kritik dönem olduğu belirtilmiştir (Koçak, 2008:46). Bu bulgu bizim çalışmamızın sonucuyla benzerlik göstermemektedir.

Çalışmamızdaki sonuçlara göre ailedeki çocuk sayısı akademik benlik saygısı üzerinde bir etki oluşturmamıştır (Tablo 3.4.C.). Karadağ, Güner, Çuhadar ve Uçan (2005) Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu'nda öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısını etkileyen bazı sosyo-demografik faktörleri belirlemek amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada öğrencilerin kardeş sayısının benlik puan ortalamasına etkisine bakıldığında kardeş sayısı azaldıkça benlik puan ortalamasının anlamlı şekilde arttığını belirlemişlerdir (Karadağ, Güner, Çuhadar, Uçan, 2008:36).

Saral (1993), öğrencilerin uyum düzeyleri ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında iki kardeşi olan öğrencilerin, çok kardeşi olan öğrencilerden daha çok başarılı oldukları, tek ya da iki kardeşi olan öğrencilerin akademik başarı ve uyum düzeyleri arasında olumlu bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. (Keskin ve Sezgin, 2009:13).

Şehirli (2007), okul öncesi dönem çocuklarının davranışlarını değerlendirmek amacıyla yaptığı araştırmasında; tek çocukların iki kardeş olan çocuklara göre daha uyumlu olduğunu; üç kardeş ve üzeri olan çocukların ise tek çocuklara göre daha fazla sosyal kaygı gösterdiklerini; iki kardeş olan çocukların tek çocuklara göre daha fazla istenmeyen davranış sergilediklerini saptamıştır. İkinci bir çocuk eve geldiği andan itibaren kardeşler arası rekabet, kıskançlık ve huzursuzluk meydana gelebilmektedir. İlk çocuk kardeşinden

yaşça daha büyükse bu kıskançlıklar daha az düzeyde olabilir. Ancak yeni doğan da biraz büyüdüğünde büyük kardeşi ile çekişmeye başlayabilmektedir (Er Gazeloğlu,2000:24; Gander ve Gardiner, 1998:289; Akt.: Özbey ve Alisinanoğlu, 2009:498).

Anne-babanın eğitim düzeyi ile çocuğun akademik benlik saygısı arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur (*Tablo 3.5.C. ve Tablo 3.6.C.*). Çalışma sonuçlarımıza göre anne ve babanın eğitim düzeyleri yükseldikçe çocukların da akademik benlik saygı puanları artmaktadır.

Torucu (1990), düşük sosyo-ekonomik düzeydeki ergenlerin benlik saygısında düşme olduğunu ve anne-baba eğitim düzeyinin yüksek olması ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Aynı şekilde Aksoy (1992) da çalışmasında sosyo-ekonomik düzey ve anne-baba öğrenim durumunun benlik saygısı üzerinde etkili olduğunu bulmuştur. (Uyanık Balat ve Akman, 2004:180).

Gökçakan, Gökçakan, Yılmaz ve Şimşek (2001) ergenlerde öz imajı yordayıcı bazı sosyo demografik değişkenleri incelemişlerdir. Bu araştırmanın amacı, cinsiyet, kardeş sayısı, oturulan yerleşim birimi, ailenin sosyoekonomik düzeyi, anne ve babanın eğitim düzeyi, algılanan ebeveyn tutumları gibi bazı değişkenlerin ergende, öz imajın niteliğini yordayıp yordamadıklarını incelemektir. Trabzon'daki çeşitli liselerde okumakta olup, üniversiteye hazırlık eğitimi veren bir özel dershaneye devam eden 250 kız 250 erkek olmak üzere toplam 500 lise öğrencisi araştırma grubunu oluşturmuştur. Araştırma grubuna Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Bulgular incelenen değişkenlerden bazılarının ergenin öz imajının birçok boyutunu anlamlı olarak yordayabildiğini göstermiştir. Ölçekten elde edilen tüm puanlar dikkate alındığında; cinsiyet, kardeş sayısı, ailenin yerleşim birimi, ailenin sosyoekonomik durumu, annenin eğitim düzeyi değişkenlerinin ergende öz imajı yordamadıkları; ebeveyn tutumlarının ergendeki öz imaj düzeyini yordadığı, ancak ebeveyn tutumlarının demokratik veya otoriter olarak algılanmasının herhangi bir fark oluşturmadığı görülmüştür. Araştırmada ilginç olan bir bulgu ergenin öz imajını annenin eğitim düzeyinden çok babanın eğitim düzeyinin yordadığı ve babanın eğitim düzeyi artıkça ergenin öz imajının olumlu yönde değiştiği bulgusudur (Koçak, 2008:49).

Bazı araştırmacılara göre sosyal sınıf farkı çocukların benlik saygı düzeylerinde anlamlı bir fark oluşturmaktadır (Rosenberg, 1975; Akt.: Korkmaz, 2007:61). Aynı şekilde Yörükoğlu'nun bir araştırmasında (1985) üst sınıflardan gelen gençlerin % 51'inde yüksek özsaygı, alt toplumsal sınıflardan gelen gençlerin ise % 38'inde yüksek özsaygı bulunmuştur. Öz saygıda çocuğun sevildiğini ve değer verildiğini hissetmesi önemli bir konudur (Wilson, J., ve Fasko, D. 1992; Akt.: Korkmaz, 2007:61).

5. Öneriler

5.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler:

1. Okul öncesi öğretmenleri hitap ettikleri yaş grubunun bütün gelişim özelliklerini çok iyi bir şekilde bilmelidir.
2. Okul öncesi öğretmenleri, aile ve okul yönetimi ile işbirliği yapmalıdırlar.
3. Okul öncesi öğretmenleri çocuklara hoşgörü, sabır ve ilgiyle yaklaşmalıdır.
4. Çocuklar daima başarabildikleri şeyler için övülmeli ve yüreklendirilmelidir.
5. Çocukların gelişim özelliklerine uygun olmayan her türlü etkinlikten kaçınılmalıdır.
6. Çocuklar, başarısızlık duygusundan uzak tutulmalıdır. Aksi takdirde akademik benlik saygısı bundan zarar görebilir.
7. Okulun ailelerle iletişim halinde olması çocukların akademik benlik saygılarını olumlu etkileyebilir.
8. Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel donanımları geliştirilmelidir.
9. Okul öncesi öğretmenleri kendilerini daima gelişmeye açık tutmalıdırlar.
10. Rehber öğretmenlerin, okul öncesi öğretmenleri ve çocukların aileleriyle iletişim halinde olması yararlı olacaktır.

5.2. Aileler İçin Öneriler:

1. Çocukları farklı uyaranlarla tanıştırmak, onlara farklı deneyimler sunmak, onların dünyalarını her açıdan zengin tutmak gerekmektedir.
2. Eğer yaşanan bazı başarısızlıklar varsa bunların altında yatan nedenler araştırılmalıdır.
3. Aileler okul öncesi eğitime gereken önem verilmelidir. Okul öncesi eğitim kurumları asla çocuğun sadece oyun oynadığı, vakit geçirdiği kurumlar olarak görülmemelidir.
4. Başarıda ölçüt bir başkasının çocuğu değil, sadece çocuğun kendisidir. Bunun için çocuk başkalarıyla asla kıyaslanmamalıdır.
5. Çocuklar küçük yaştan itibaren üstesinden gelebileceği sorumluluklarla tanıştırılmalıdır.
6. Çocuğun ortaya çıkardığı ürünlere saygı gösterilmeli, çocuklar desteklenmeli ve yüreklendirilmelidir.
7. Aileler, çocuklarına her açıdan örnek teşkil ettiklerini ve onların ilk eğitimcileri olduklarını unutmamalıdırlar.

5.3. Araştırmacılar İçin Öneriler:

1. Bu araştırma, Muğla il merkezindeki okul öncesi öğretmenlerinin algılarına dayalı olarak yapılmıştır. Bu nedenle araştırma sonuçları, tüm okul öncesi çocuklarına genellenemez. Benzer araştırmaların farklı illerde de yapılması faydalı olacaktır.

2. Araştırma, sadece öğretmenlerinin algılarına dayalı olarak yapılmıştır. Ailelerin de algılarına başvurmak bu açıdan faydalı olacaktır.
3. Yapılacak olan araştırmalarda akademik benlik düzeylerinin saptanması yanında, akademik benlik saygılarının nasıl artırılacağı da araştırılmalıdır.

Kaynakça

- Arabacı, N. ve Aksoy, A. B.(2005). Okul Öncesi Eğitime Katılım Programının Annelerin Bilgi Düzeylerine Etkisi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29, 18-26.
- Cevher, F.N. ve Buluş, M.(2006). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarında Akademik Benlik Saygısı, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 20: 28-39.
- Başbay, M. ve Senemoğlu, N.(2009). Projeye Dayalı Öğretimin Akademik Benlik Kavramı ve Derse Yönelik Tutuma Etkisi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25, 55-66.
- Çankaya, B.(2007). Lise I. Ve II. Sınıf Öğrencilerinin Algılanan Benlik Saygısının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Doğan, Başokçu, Ö. ve Doğan, N.(2005). Akademik Benlik Kavramı Ölçeğinin Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sınavını Yordama Geçerliği, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29, 53-62.
- Erözkan, A.(2007). Eğitim Psikolojisi, Editörler: Ersanlı, K., Uzman, E., Lisans Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul.
- Franzoi, S. L.(1999). Marquette Üniversitesi Benlik Farkındalığı ve Kendini Düzenleme: Kişilik ve Sosyal Psikoloji Kuram ve Araştırmaları Üzerine Bir Tarama, Türk Psikoloji Yazıları, cilt 1 sayı:3 (s.151-164), Türkçe Çeviri: Yrd. Doç. Dr. Nebi Sümer, Ankara.
- Karadağ, G., Güner, İ., Çuhadar, D. ve diğ.(2008). Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Öğrencilerinin Benlik Saygıları, Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 3(7), Sayfa: 29-42.
- Keskin, G. ve Sezgin, B. (2009). Bir Grup Ergende Akademik Başarı Durumuna Etki Eden Etmenlerin Belirlenmesi, Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 4(10), 3-18.
- Koçak, E.(2008). Ergenlerde yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı Ve Sürekli Öfke Ve Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Korkmaz, N. H.(2007). Yaz Spor Okulları İle Çocukların Benlik Saygısı Arasındaki İlişki, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XX (1), 2007, 49-65.

- Köknel, Ö.(1999). Kaygıdan Mutluluğa Kişilik, Altın Kitaplar Yayınevi, 15. Basım, İstanbul.
- Mullis, A. K., Mullis, R. L., & Normandin, D. (1992). Cross-sectional and longitudinal comparisons of adolescent self-esteem. *Adolescence*, 27 (105), 51-61.
- Özbey, S. ve Alisinanoğlu, F., (2009). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 60-72 Aylık Çocukların Problem Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 493-517.
- Rosenberg, M. (1965). "Society and Adolescent Self-image" Princeton. NJO Princeton Universty Pres.
- Saraçoğlu, A. S. ve Varol, S. R. (2007). Beden Eğitimi Öğretmen adaylarının Yabancı Dile Yönelik Tutumları Ve Akademik Benlik Tasarımları İle Yabancı Dil Başarıları Arasındaki İlişki, *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 39-59.
- Şahin Yanpar, T. (1994). İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Benlik Kavramı, Ders İçi Öğrenme Ve Ders Dışı Çalışma Yolları İle Başarı İlişkisi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 43-48.
- Uyanık Balat, G. ve Akman, B.(2004). Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Lise Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 175-183.
- Wilson, J., ve Fasko, D. (1992). Self-esteem, achievement, and career choices of rural students. *Journal of Humanistic Education and Development*, 30, 131-138.
- Yıldız, V. ve Özkan, N.(2004). Okul Öncesi Eğitimi Alan Çocuklarda Sınıf Öğretmenlerinin Beklentisi, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 315, 27.

EXTENDED ABSTRACT

Pre-school education covers the period starting from the birth of a child and extending up to elementary school and it is continuously gaining importance and more emphasis has been put on it in scientific circles. It is clear that a good education given to children in this period will lay the ground for their future achievements. Great contributions can be made to the development of good personality in this period.

Given that the basic characteristics making up the personality come from the layers called "self" or "ego", the importance of the self-perception in these young children becomes more important. Self can be described as a social entity having characteristics such as establishing symbolic communication and being aware of the self by means of socialization and maturing (Franzoi, 1993: p.151). The concept of self has its own special structural characteristics. These are investigated under some certain heading such as social self, material self, spiritual self, professional self, real self, ideal self and academic self (Bacanlı, 1997; cited in Doğan Başokçu and Doğan, 2005: p.53). Throughout the

education orientation process, the most strongly emphasized one is the academic self (Doğan Başokçu and Doğan, 2005: p.53).

The concept of academic self is defined as an individual's perception of himself/herself in relation to acquiring a learning unit based on his/her learning experiences and background and this is defined as the most important determiner of the success among the affective characteristics of the Bloom's theory of complete learning. Bloom (1995) argues that instructional settings where successful experiences are abundant and making students feel successful may be accompanied by positive affective products (Başbay and Senemoğlu, 2009: p.57).

Hence, the purpose of the present study is to determine the academic self-respect level of the pre-school children aged 5-6 and its relationship with various variables based on their teachers' perceptions. For this purpose, the problem statement of the study is worded as follows: "what is the academic self-respect level of the pre-school children aged 5-6 and its relationship with various variables?" The sub-problems of the study are given below:

1. What is the academic self-respect level of the pre-school children aged 5-6 based on their teachers' perception?
2. Does the academic self-respect level of the children vary depending on age?
3. Does the academic self-respect level of the children vary depending on gender?
4. Does the academic self-respect level of the children vary depending on the number of children in the family?
5. Does the academic self-respect level of the children vary depending on the education level of the mother?
6. Does the academic self-respect level of the children vary depending on the education level of the father?

This is a descriptive study. The universe of the study consists of 5-6 year children attending pre-school education institutes of Muğla city in 2009-2010 school year and the sampling of the study consists of 400 children attending the following pre-school education institutions in Muğla in 2009-2010 school year: Akçaova Elementary School, Atatürk Elementary School, Bayır Elementary School, Cumhuriyet Elementary School, Denizova Elementary School, Dumlupınar Elementary School, Emirbeyazıt Elementary School, Girls' Technical and Vocational High School Application Classes, Kindergarten of Muğla University, Nazmi Zehra İyibilir Elementary School, Salihpaşalar Elementary School, Toki Şehit Jandarma Yarbay Alim Yılmaz Elementary School, 75.yıl Kindergarten, Kötekli Elementary School, Sabri Acarsoy Elementary School, Şehbal Baydur Elementary School, Vali Recai Güreli Elementary School, Yerkesik Elementary School.

"Academic Self-respect Scale" and a "Personal Information Form" developed by the researchers were used to collect data in the study. The "Academic Self-respect Scale" was developed to evaluate the academic self-

respect of the children from kindergarten to 8th grade (Chiu, 1988: p.300; cited in : Buluş and Cevher, 2006: p.20). In the present study “Academic Self-respect Scale” developed and used by Buluş and Cevher (2006) to evaluate the academic self-respect level of the students aged 5-6 and attending pre-school education institutions in Denizli in 2003-2004 school year was used. In the analysis of the collected data, SPSS 14.0 program package was used. In the analysis of the data, frequencies, percentages, t-test and one-way variance analysis were employed.

The data analysis revealed that the mean academic self-respect level of the students is $\bar{x} : 89.80$ and as expected, it is high (*Table 3.1.A.*) Though the number of the students having a score lower than the mean is 142, only %37.5 of the students got a score that is 88 or lower (*Table 3.1.B.*) The academic self-respect scores of the girls were found to be higher than those of the boys. A significant correlation was found between the gender of the children and academic self-respect (*Table 3.3.B.*). Investigating the self-respect level of the students throughout the high school education, Mullis, Mullis and Normandin (1992) found that self-respect increases parallel to age but self-respect level does not significantly vary depending on gender. It was reported that the self-respect increases parallel to age and the period of passing from secondary school to high school is the most critical period for the development of self-respect (Koçak, 2008: s.46). This finding concurs with the findings of the current study.

According to the findings of the present study, the number of children in the family does not have any significant effect on academic self-respect (*Table 3.4.C.*). A significant correlation was found between the education level of parents and academic self-respect (*Table 3.5.C. and Table 3.6.C.*). According to the findings of the study, it can be argued that with increasing level of parents’ education, academic self-respect scores of the children increase. Torucu (1990) stated that adolescents from low socio-economic classes have low self-respect and there is a significant correlation between the education level of the parents and self-respect. In the same token, Aksoy (1992) found that socio-economic status and education level of parents have significant impacts on self-respect (Uyanık Balat and Akman, 2004: p.180).